

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту

Кафедра практичної психології та педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ОК 2.19 «Психологія праці»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність (*спеціалізація*): 053 Психологія

Освітня програма: Практична психологія

Львів 2023

РОЗРОБНИК

Викладач кафедри практичної психології та педагогіки, кандидат педагогічних наук

Ігор КОВАЛЬ
«01» вересня 2023 р.

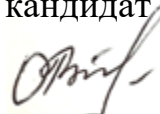
ЗАТВЕРДЖЕНО

Начальник кафедри практичної психології та педагогіки, доктор психологічних наук, професор

Роксолана СІРКО
«01» вересня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми
Заступник начальника кафедри практичної психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент

(к. пс. н. Оксана СТЕЛЬМАХ)
(підпис) (ім'я, прізвище)
«01» вересня 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника з навчально-наукової роботи факультету психології та соціального захисту кандидат педагогічних наук

Ірина БАБІЙ
«01» вересня 2023 р.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри практичної психології та педагогіки, протокол від «01» вересня 2023 № 1.

Актуалізовано:

Дата перегляду / внесення змін					
Підпис					
Ім'я, прізвище викладача					

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія праці
Статус дисципліни	Нормативна
Рік навчання, семестр	3 рік, 5 семестр
Мова викладання	українська
Викладач	Ігор КОВАЛЬ
Контактний телефон	+380968267986
Електронна пошта	i.koval@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	https://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=3931
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій кафедри практичної психології та педагогіки

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Психологія праці» у системі підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності є обов'язковим курсом. Курс «Психологія праці» спрямований на засвоєння основних психологічних закономірностей праці, розуміння специфіки функціонування психіки людини в умовах трудової діяльності, а також на ознайомлення з умовами кар'єрного становлення і професійного розвитку особистості.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічні особливості трудової діяльності, мотивація та задоволеність працею, психологічні аспекти професійного відбору і навчання, формування професійних компетентностей, а також закономірності розвитку особистості у процесі трудової діяльності.

Набута здобувачами вищої освіти під час вивчення цієї дисципліни складова професійного досвіду у вигляді загальних і професійних компетентностей, системи знань, умінь, навичок, норм і цінностей є теоретичним і практичним підґрунтям подальшого оволодіння майбутньою професією, підготовки до діяльності в умовах сучасного ринку праці, а також основою для вивчення інших дисциплін циклу професійної підготовки і виконання освітньо-кваліфікаційних робіт (курсівих, кваліфікаційних).

3. Мета і завдання курсу

Метою навчальної дисципліни «Психологія праці» є опанування загального наукового розуміння основних проблем, напрямів і методів підготовки сучасних висококваліфікованих кадрів та набуття практичних навичок здійснення відповідної психологічної допомоги співробітникам

організацій, іншим клієнтам. Розвиток професійної мобільності, творчого розв'язання професійних завдань, компетентностей, необхідних для діяльності психолога підприємства, організації.

Завдання:

- Формування у здобувачів вищої освіти системних знань про психологічні закономірності праці та функціонування психіки людини в умовах трудової діяльності.
- Ознайомлення з психологічними особливостями професійного відбору, навчання та адаптації фахівців до трудової діяльності.
- Розкриття ролі мотивації, професійних цінностей і задоволеності працею у процесі розвитку особистості.
- Вивчення психологічних аспектів професійної кар'єри, кар'єрного становлення та самореалізації в трудовій діяльності.
- Формування практичних умінь і навичок психологічного аналізу трудових процесів, профілактики професійних деформацій та збереження психологічного здоров'я працівників.
- Розвиток здатності застосовувати знання психології праці у професійній діяльності, організації робочого середовища та взаємодії в трудових колективах.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

загальних (ЗК):

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК12. Навики здійснення безпечної діяльності.

спеціальних/фахових (СК/ФК):

ФК07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання (РН)

РН01. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

РН02. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

РН03. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

РН04. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

РН05. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

РН06. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

РН07. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних

результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

РН08. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

РН09. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

РН10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

РН11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

РН12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

РН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

РН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

РН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

РН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

РН19. Передбачати необхідний рівень індивідуальної безпеки, підтримувати та розвивати психологічно безпечне освітнє середовище.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основні психологічні закономірності праці та функціонування психіки людини в умовах трудової діяльності;
- психологічні механізми мотивації та задоволеності працею;
- особливості професійного відбору, навчання і адаптації працівників;
- психологічні чинники професійного розвитку та кар'єрного становлення особистості;
- причини й прояви професійних деформацій, вигорання та шляхи їх профілактики;
- методи психологічного аналізу трудових процесів та міжособистісних відносин у колективах.

вміти:

- аналізувати психологічні умови та чинники ефективності трудової діяльності;

- застосовувати психологічні знання для оцінки професійної придатності та розвитку персоналу;
- визначати особливості мотивації й задоволеності працею в різних професійних групах;
- проводити психологічну діагностику та консультивання з питань професійного становлення і розвитку;
- розробляти рекомендації щодо оптимізації трудової діяльності та покращення психологічного клімату в колективі;
- використовувати набуті знання і навички у власній професійній діяльності та в процесі саморозвитку.

4. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення курсу є базова психолого-педагогічна підготовка, яка опановується під час вивчення дисциплін «Соціальна психологія», «Педагогічна психологія», «Психологія управління», «Психодіагностика», що сприяє створенню цілісного та несутеречливого уявлення про зміст професійної діяльності психолога, предмет психології як науки та її завдання як практичної діяльності. Набута здобувачами вищої освіти під час вивчення цієї дисципліни складова професійного досвіду у вигляді загальних і професійних компетентностей, системи знань, умінь, навичок, норм і цінностей є теоретичним і практичним підґрунтям подальшого опанування професією, вивчення усього циклу обов'язкових і вибіркового компонентів професійної теоретичної та практичної підготовки і виконання освітньо-кваліфікаційних робіт (курсівих, кваліфікаційних).

5. Формат і обсяг дисципліни

Формат курсу	Навчальний матеріал передбачає опанування та перевірку рівня засвоєння 8 тем. У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати індивідуально й у групі проблемні ситуативні завдання.
Обсяг дисципліни:	3 кредити / 90 академічних годин, з яких: лекції – 16 год., семінарські – 16 год., практичні – 0 год., практичні двома викладачами – 0 год., лабораторні – 0 год., самостійна робота – 58 год.
Форми навчання	лекції, семінарські заняття, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у позааудиторний час).

6. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні/ семінарські	Лабораторні	Практичні двома	Самостійна робота
6 семестр						
Тема 1. Психологія праці як наука, її предмет, завдання. Методологічні і теоретичні основи психології праці	12	2	2	—	—	8
Тема 2. Людина як суб'єкт праці	11	2	2	—	—	7
Тема 3. Характеристика методів психології праці	11	2	2	—	—	7
Тема 4. Психологічні особливості дослідження професій	11	2	2	—	—	7
Тема 5. Особливості мотиваційної сфери суб'єкта праці	11	2	2	—	—	7
Тема 6. Психологічне поняття професійного відбору	11	2	2	—	—	7
Тема 7. Психологічні проблеми безпеки праці	11	2	4	—	—	7
Тема 8. Соціально-психологічна характеристика трудового колективу	12	2	4	—	—	8
Усього годин	90	16	16	—	—	58

7. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

7.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Психологія праці як наука, її предмет, завдання. Методологічні і теоретичні основи психології праці	2
2.	Тема 2. Людина як суб'єкт праці	2
3.	Тема 3. Характеристика методів психології праці	2
4.	Тема 4. Психологічні особливості дослідження професій	2
5.	Тема 5. Особливості мотиваційної сфери суб'єкта праці	2
6.	Тема 6. Психологічне поняття професійного відбору	2
7.	Тема 7. Психологічні проблеми безпеки праці	2
8.	Тема 8. Соціально-психологічна характеристика трудового колективу	2

Короткий зміст лекційних занять**Тема 1. Психологія праці як наука, її предмет, завдання. Методологічні і теоретичні основи психології праці**

Предмет і основні завдання психології праці. Методологічні та теоретичні аспекти психології праці. Зв'язок психології праці з іншими науками. Психологія праці як професія і навчальна дисципліна. Початок формування психології праці. Виникнення прикладної психології. Психотехніка та наукова організація праці. Сучасний стан психології праці.

Тема 2. Людина як суб'єкт праці

Поняття ергатичної системи «людина–праця–профсередовище». Трудовий пост і його структура. Предмет, засоби, знаряддя, умови праці як компоненти трудового поста. Природні властивості індивіда. Індивідуально-психологічні властивості суб'єкта праці. Домінуючий емоційний фон та особистісні характеристики працівника. Статеві-вікова мінливість суб'єкта праці.

Тема 3. Характеристика методів психології праці

Методи побудови теорії психології праці. Емпірико-пізнавальні методи. Методи професійної психодіагностики. Перетворюючі методи в психології праці. Математико-статистичні методи опрацювання та інтерпретації даних.

Тема 4. Психологічні особливості дослідження професій

Професіографія і її цілі. Принципи і методи професіографії. Особистісні методи професіографії. Використання професіограм у виробничій і психологічній практиці. Огляд психологічних класифікацій професій.

Тема 5. Особливості мотиваційної сфери суб'єкта праці

Психологічні проблеми мотивації трудової діяльності. Класифікація та структура мотивів. Психологічні проблеми трансформування мотивів у процесі професійної переорієнтації працівників. Методи дослідження мотивів. Мотиваційні тренінги.

Тема 6. Психологічне поняття професійного відбору

Психологічні поняття та критерії професійної діяльності. Прогнозування успішності діяльності працівника. Технології професійного підбору працівників в організаціях.

Тема 7. Психологічні проблеми безпеки праці

Фактори безпеки праці та їхній взаємозв'язок. Методи вивчення й аналіз причин нещасних випадків. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у професійній діяльності.

Тема 8. Соціально-психологічна характеристика трудового колективу
Соціально-психологічні феномени в групі. Психологія ділового спілкування. Методи забезпечення результативного спілкування. Конфлікт, його структура та причини виникнення, реагування на конфліктну поведінку працівника.

8. Теми практичних, семінарських та лабораторних занять

8.1. Темі семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Психологія праці як наука, її предмет, завдання. Методологічні і теоретичні основи психології праці	2
2	Тема 2. Людина як суб'єкт праці	2
3	Тема 3. Характеристика методів психології праці	2
4	Тема 4. Психологічні особливості дослідження професій	2
5	Тема 5. Особливості мотиваційної сфери суб'єкта праці	2
6	Тема 6. Психологічне поняття професійного відбору	2
7	Тема 7. Психологічні проблеми безпеки праці	2
8	Тема 8. Соціально-психологічна характеристика трудового колективу	2
Разом		16

8.2. Темі практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

8.3. Темі лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

9. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота є невід'ємною складовою успішного опанування курсу. Вона передбачає вивчення лекційного матеріалу курсу, розміщеного у «Віртуальному університеті», самостійне опанування низки визначених викладачем питань, тестування рівня знань, а також виконання індивідуальних завдань.

№	Назва теми/види завдань	Кількість годин
1	Тема 1. Психологія праці як наука, її предмет, завдання. Методологічні і теоретичні основи психології праці	8
2	Тема 2. Людина як суб'єкт праці	7
3	Тема 3. Характеристика методів психології праці	7
4	Тема 4. Психологічні особливості дослідження професій	7
5	Тема 5. Особливості мотиваційної сфери суб'єкта праці	7
6	Тема 6. Психологічне поняття професійного відбору	7
7	Тема 7. Психологічні проблеми безпеки праці	7
8	Тема 8. Соціально-психологічна характеристика трудового колективу	8
Разом		58

З метою закріплення знань та отриманих практичних навичок здобувачі освіти виконують індивідуальні завдання. За рішенням кафедри передбачено

індивідуальні завдання у вигляді есе – самостійної творчої роботи, де у вільній формі висловлюються особисті думки на запропоновану тему на підставі опрацьованого матеріалу. Есе виконуються в рукописному вигляді обсягом 5–7 сторінок за темою, яка обирається з поданого нижче переліку або індивідуальною темою, погодженою з викладачем. Перевірку виконання есе проводить викладач наприкінці курсу.

Теми для есе
1. Порівняльний аналіз предмета психології праці та організаційної психології. 2. Еволюція уявлень про працю у психології XX–XXI ст. 3. Внесок вітчизняних і зарубіжних науковців у розвиток психології праці. 4. Особистісні якості, що визначають ефективність трудової діяльності. 5. Роль індивідуально-психологічних відмінностей у трудовій діяльності. 6. Аналіз психологічних ресурсів особистості в умовах професійного навантаження. 7. Класифікація та порівняння основних методів психології праці. 8. Особливості застосування психодіагностичних методик у трудовій сфері. 9. Аналіз переваг і обмежень експериментальних методів дослідження праці. 10. Методи аналізу професійних вимог (професіографія). 11. Психологічна структура професійної діяльності. 12. Психологічні чинники професійного успіху. 13. Теорії трудової мотивації: класичні та сучасні підходи. 14. Взаємозв'язок між мотивацією та результативністю праці. 15. Мотиваційний клімат у колективі: шляхи формування та підтримки. 16. Історія розвитку систем професійного відбору. 17. Психологічні критерії професійної придатності. 18. Практичне значення професійного відбору у різних сферах діяльності. 19. Психологічні етапи професійної адаптації. 20. Фактори, що полегшують або ускладнюють професійну адаптацію. 21. Роль наставництва і корпоративної культури у процесі адаптації працівників. 22. Психологічний клімат трудового колективу: структура та умови формування. 23. Лідерство та рольові позиції у групі. 24. Конфлікти у трудовому колективі: причини та шляхи їх подолання.

10. Методи навчання

Із метою забезпечення максимального засвоєння здобувачами вищої освіти матеріалу курсу використовуються такі **методи**:

методи організації та реалізації навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (пояснення; бесіда; проблемний виклад; дискусія);
- наочні (комп'ютерна презентація; демонстрування наочних матеріалів; використання конспектів);

– практичні (підготовка презентацій; елементи практичних завдань; спостереження).

методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- проблемний виклад матеріалу;
- моделювання психолого-педагогічних ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід, кейс-метод;
- навчальні дискусії;
- науково-пошуковий метод.

методи контролю та самоконтролю ефективності діяльності здобувачів освіти:

– усного контролю (індивідуальне та фронтальне усне опитування, виступи рефератами, презентаціями, відповіді під час практичних занять);

– письмового контролю (письмове опитування, виконання індивідуального завдання – есе.);

– самоконтролю та взаємоконтролю (самоперевірка за допомогою відповідей на контрольні питання лекційного курсу, аналіз відповідей одногрупників і самоаналіз);

– оцінювання результатів неформальної освіти здобувачів, одержаних поза освітнім процесом у ЗВО.

На лекціях застосовуються аналітичний, індуктивний і дедуктивний методи вивчення матеріалу, інтерактивні методи педагогічної взаємодії. Структура практичного заняття містить: самостійно підготовлені та презентовані виступи-довіді, обговорення ключових питань, практичні завдання, дискусії, підведення підсумків.

11. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка, відомча операційна система «Ubuntu*Pack 20.04» ТОВ «УАЛІНУКС», комунікаційне програмне забезпечення MS Office 365 «Teams», навчальна інтернет-платформа «Віртуальний університет» (створена на базі системи електронного навчання Moodle), соціальні мережі.

12. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_ldu_bzhd_nova_redakciya_10.2020.pdf та «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya.pdf. Контроль і оцінювання рівня компетентності та відповідності програмних результатів здійснюється відповідно до кредитно-модульної системи організації освітнього процесу за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення...», і

складається з таких етапів: поточного (включає оцінювання самостійної роботи) та підсумкового, результати яких інтегруються в підсумковій оцінці.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на семінарських заняттях у терміни, які визначаються календарним планом. Мета поточного контролю – виявити рівень знань здобувачів із розділів дисципліни, а саме оцінити ступінь розуміння та засвоєння теоретичного і практичного матеріалу, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно презентувати певний матеріал, виконати завдання, передбачені для самостійного опрацювання.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань і вмінь, а також їх корегування. Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Викладач вносить оцінки до журналу обліку роботи академічної групи (поточна успішність). Результати поточного контролю (**максимально 30 балів**) ураховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» на поточному контролі, зобов'язаний її перескласти.

Вид робіт	Формат проведення та норми оцінювання
робота на семінарському занятті	Контроль відбувається шляхом оцінювання виступів, урахування активності під час колективних дискусій і обговорень. За роботу на семінарських заняттях упродовж семестру можна отримати до 20 балів.
самостійна робота, індивідуальні завдання	Здобувачі освіти мають можливість презентувати поглиблене вивчення матеріалу навчальної дисципліни шляхом написання одного есе. Темі визначено у п. 9. Виконання есе оцінюється до 10 балів

Критерії оцінювання поточного контролю

Оцінювання поточних результатів (виконання завдань, винесених на практичне заняття) проводять за такими показниками (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого):

– завдання не виконано або виконано в недостатньому обсязі	0–35%
– завдання виконано частково, містить суттєві помилки наукового та методичного характеру	36–50%
– завдання виконано повністю, але допущені окремі недоліки (у змісті, висновках)	51–60%
– завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (у прикладах, в оформленні), відповіді на уточнювальні запитання викладача не точні	61–70%
– завдання виконано правильно, вчасно, зауваження не принципові, однак відповіді на уточнювальні запитання викладача не завжди обґрунтовані, не повні	71–80%
– завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень, відповіді на уточнювальні запитання викладача змістовні, аргументовані	81–90%

– у виконанні завдання виявлено ґрунтовну підготовку, висловлено власну точку зору, підкріплену сучасною науковою аргументацією, дано вичерпні відповіді на всі запитання	91–100%
Індивідуальне завдання у вигляді написання есе оцінюється за якістю таких його компонентів: 1) відповідність змісту темі – 0–1 бали; 2) структурна повнота та логічність викладу – 0–3 бали; 3) аргументованість висновків – 0–3 бали; 4) оригінальність роботи і культура посилань на джерела – 0–2 бали; 5) грамотність та охайність оформлення – 0–1 бали.	

Підсумковий контроль Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру шляхом складання екзамену та має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компонентів компетентності з навчальної дисципліни. До заліку допускаються здобувачі, які відпрацювали не менше 50 % пропусків. Екзамен (максимально 70 балів) складається з двох письмових завдань із переліку, поданого у «Віртуальному університеті».	
Критерії підсумкового контролю Підсумковий контроль здобувача освіти проводять за показниками повноти, відповідності, обґрунтованості, структурної логічності й аргументованості відповідей із кожного питання:	
– не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань; не відповів на жодне додаткове питання	0 балів
– частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питань, допускаючи при цьому суттєві помилки; правильно відповів на окремі додаткові питання	1–7 балів
– не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово викладає його, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускає суттєві неточності; правильно відповів на менше половини додаткових питань	8–12 балів
– у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; правильно відповів на половину додаткових питань	13–19 балів
– достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу; однак не вистачає достатньої глибини й аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно відповів на більшість додаткових питань	20–29 балів
– у повному обсязі володіє матеріалом, вільно, самостійно й	30–35

аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; правильно відповів на всі додаткові питання	балів
Викладач може ставити додаткові питання; кожна відповідь оцінюється до 5 балів. Якщо здобувач вищої освіти не був присутній на заліку, викладач ставить у відомість відмітку «не з'явився». Здобувач освіти, який не був присутній на заліку або отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання відбувається не більше двох разів: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить начальник кафедри і 2–3 науково-педагогічні працівники. Недопущені до заліку здобувачі вищої освіти здійснюють перескладання в терміни, передбачені для усунення академічної заборгованості.	
Підсумкове оцінювання Під час підсумкового оцінювання враховується поточно-накопичувальна інформація, зареєстрована в журналі обліку роботи академічної групи. Підсумкова оцінка обчислюється як сума рейтингових оцінок (балів) поточного (тах 30 балів) і підсумкового (тах 70 балів) контролю за 100-бальною шкалою, яка переводяться в національну шкалу та шкалу ЄКТС. Інтерпретація підсумкового оцінювання: «відмінно» (А, 91–100) – здобувач повністю оволодів програмою навчальної дисципліни на найвищому рівні – дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично та практично правильні відповіді не менш ніж на 91% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє поглиблене знання матеріалу, проводить узагальнення та висновки, досконало оформлює завдання, виявляє активність, самостійність і креативність у виконанні поставлених завдань, прагне до вивчення позапрограмного матеріалу та опанування міждисциплінарних знань; «дуже добре» (В, 81–90) – здобувач оволодів програмою навчальної дисципліни на високому рівні – дає обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 81% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє знання матеріалу, формулює висновки, охайно оформлює завдання, виявляє активність і самостійність, проте допускає окремі неточності; «добре» (С, 71–81) – здобувач в основному оволодів програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні – володіє знаннями матеріалу, знаходить правильні відповіді не менш ніж на 71% питань, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій і вирішенні завдань, проте за допомогою викладача швидко виправляється; виявляє активність у виконанні завдань; «задовільно» (D, 71–80) – здобувач показав задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні – дає правильну відповідь не менше ніж на 71% питань, однак вони не завжди обґрунтовані, неповні; у відповідях допускає помилки, які здатен виправити;	

виступає за темою завдань, бере задовільну участь у груповій роботі;

«достатньо» (E, 61–70) – здобувач виявив мінімально достатній рівень знань із дисципліни, необхідний для продовження навчання – вивчив основні терміни курсу й орієнтуються в базовому матеріалі, дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, однак вони недостатньо обґрунтовані, невичерпні; допускає помилки, які виправляє за допомогою викладача; недостатньо виступає за темою завдань, майже не бере участі у груповій роботі;

«незадовільно з можливістю повторного складання» (FX, 36–60 балів) – здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 36% питань, однак вони необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, індиферентно виявляє себе під час виконання групових завдань, має поверхнєве уявлення про навчальний матеріал, не здатен ним оперувати;

«незадовільно з обов’язковим повторним курсом» (F, 0–35 балів) – здобувач дає правильну відповідь менше ніж на 35% питань, при цьому відповіді необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, цілковито індиферентно або негативно виявляє себе під час групових завдань, відсутні суттєві уявлення про зміст курсу, загалом не володіє навчальним матеріалом у необхідному обсязі.

Підсумкові оцінки виставляються публічно та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, прийнятих у ЛДУБЖД. Шкала переведення балів у підсумкову оцінку подана в Таблиці 1.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91–100	A	відмінно	зараховано
81–90	B	дуже добре	
71–80	C	добре	
61–70	D	задовільно	
51–60	E	достатньо	
36–50	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано
0–35	F	незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)	

13. Політика курсу

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні освітнього процесу на засадах прозорості, доступності, наукової

обґрунтованості, методичної доцільності, академічної доброчесності, дисциплінованості та відповідальності всіх учасників. Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» (https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobroch esnosti_ta_korpo.pdf).

Академічні очікування від здобувачів освіти – своєчасне виконання завдань, передбачених силабусом дисципліни; обов'язкове відвідування та виконання практичних занять і завдань самостійної роботи. Рекомендується:

- не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
- брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний і практичний матеріал, презентації до виступів, виконувати тестові завдання;
- брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- здійснювати самостійну підготовку до занять відповідно до затвердженого плану;
- складати згідно з графіком поточний контроль (індивідуальні завдання) з дисципліни;

Дотримання принципів академічної доброчесності:

- всі завдання поточного та підсумкового контролю виконувати самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- на праці інших авторів використовувати лише з належно оформленим цитуванням – у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей посилається на перевірені джерела інформації;
- для оцінювання надавати лише результати власної роботи;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- недопустимо вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;
- недопустимо оприлюднювати (публікувати) відповіді на питання, які використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів освіти.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (тестове завдання, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного курсу; відрахування з Університету.

Поведінка в аудиторії:

- дотримуйтесь вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку ЛДУБЖД;
- виконуйте вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами й інструкціями;

– дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу – поважайте працю викладачів, товаришів по навчанню та себе;

– недопустимі запізнення на лекцію та інші заняття; викладач має право не допустити до заняття здобувача, що запізнився;

– неприпустимо відволікатись на розмови, користуватись мобільними телефонами й іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь-який інший спосіб; викладач має право відсторонити від заняття здобувача, що порушує дисципліну і не реагує на зауваження;

– користування пристроями (гаджетами) для доступу до мережі Інтернет дозволене лише під час практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача для виконання тестових завдань і використання додаткових програм в освітніх цілях;

– прислухайтесь до думки колег; поважайте людську гідність;

– дотримуйтесь норм культури мовлення;

– демонструйте самостійність, ініціативу, творчі здібності тощо.

Політика щодо пропусків занять. Пропуски занять без поважної причини недопустимі. У разі пропуску з поважних причин лекційних занять їх необхідно відпрацювати у двотижневий термін. Пропущені лекції відпрацьовують у позааудиторний час (під час консультації викладача) шляхом усного/письмового опитування за змістом лекції у Віртуальному університеті.

Відпрацювання пропущених чи незадовільно оцінених семінарських занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами лекцій і виконання завдань, запропонованих викладачем (можуть відрізнятися від тих, які готували одногрупники).

Політика щодо термінів виконання завдань і ліквідації академічної заборгованості: завдання, подані пізніше визначеного терміну без наявності підтверджених поважних причин, можуть оцінюватися з пониженням балів. Ліквідація академічної заборгованості з дисципліни здійснюється у встановлені строки – не пізніше 12:00 робочого дня, що передує даті підсумкового контролю (згідно з розкладом).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють перездачу в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи: 1) заборгованість із поточного контролю; 2) заборгованість із підсумкового контролю. Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом підготовки рефератів із навчального матеріалу (3–5 рукописних сторінок) згідно з тематичним планом курсу. У разі позитивної оцінки на наступний день призначається ліквідація заборгованості з підсумкового контролю у форматі перездачі диференційованого заліку.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Баклицький І.О. Психологія праці : підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 655 с.

2. Карпенко Г.В. Психологія праці та вибір професії: навчально-методичний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 168 с.

1. Кириченко В. В. Психологія праці : методичні рекомендації. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 51 с.
2. Кириченко В.В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Київський національний економічний ун-т. К. : КНЕУ, 2003. 367 с.
4. Мазяр О. В. , Кириченко В. В. Психологія праці : модульний курс : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 190 с.
5. Психологія праці: навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с. 5.
6. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія». 20 2-ге вид, перероб. і доп. / укладач О.С. Юрков. Мукачево: МДУ, 2018. 187 с.
7. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 37–38, ст.2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
8. Коваль І. С. Формування професійної готовності майбутніх рятувальників до діяльності в екстремальних умовах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Львів, 2017. 294 с
9. Козяр М. М., Литвин А. В. Психолого-педагогічна підготовка фахівців цивільного захисту. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : Збірник наукових праць. Випуск 5. / За ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало. Львів: ЛДУ БЖД, 2017. С. 126–132.

Додаткова:

1. Коваль М. С., Коваль І. С. Професійно-психологічний супровід рятувальників в умовах ризику : навч.-метод. посіб. з організації та проведення тренінгу. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. 252 с.
2. Козяр М. М., Коваль І. С. Конкретно-наукові підходи до формування професійної готовності рятувальників. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вип. 52 / [редкол. : Р. С. Гуревич (голова) та ін.]. Київ ; Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2018. С. 28–31. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2018-52>. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5255/4680>
3. Коваль М. С., Коваль І. С. Загальнонаукові методологічні підходи до формування професійної готовності майбутніх рятувальників. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2018. № 17. С. 140–144. DOI: <https://doi.org/10.32447/20784643.17.2018.19>
4. Коваль М. С., Коваль І. С. Основні принципи професійної підготовки майбутніх рятувальників. *Військова освіта*. 2021. № 2 (44). С. 100–107. DOI : <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2021-02/100-107>.
5. Коваль М. С., Коваль І. С. Професійна компетентність майбутніх рятувальників в умовах пандемічних обмежень. *Перспективи та інновації*

науки. 2022. № 4 (9). С. 13–22. DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-4952_-2022-4\(9\)-13-22](https://doi.org/10.52058/2786-4952_-2022-4(9)-13-22).

6. Коваль І. С. Поняття психопедагогіки у галузі безпеки людини. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Вип. 90. Київ : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 62–67. DOI : <https://doi.org/10.31392/NPU-ps.series5.2022.90.13>.

7. Коваль І. С. Системний та синергетичний підходи неперервного саморозвитку майбутніх рятувальників. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 13 (18). С. 273–281. DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-13\(18\)-272-281](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-13(18)-272-281).

8. Олійник Л. В., **Коваль І. С.** Дослідження професійної готовності випускників ЗВО із специфічними умовами навчання. *Військова освіта*. Київ. 2023. № 1 (47). С. 199–207. DOI : <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2023-01/196-204>.

9. Коваль І. С. Діяльнісний та компетентнісний підходи до неперервного саморозвитку майбутніх рятувальників. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Кременчук : КрНУ. Вип. 3 (140). 2023. С. 17–23. DOI : <https://doi.org/10.32782/1995-0519.2023.3.2>.

10. Яремко Р. Я., Коваль І. С., Стельмах О. В. Психолого-педагогічний аспект самореалізації майбутніх фахівців у галузі пожежної безпеки. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 15(33). С. 591–598. DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15\(33\)-591-598](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-591-598).

11. Коваль І. С. Обґрунтування авторської моделі неперервного професійного саморозвитку майбутніх рятувальників. *Військова освіта*. № 2 (48). 2023. С. 132–143. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2023-02/132-143>.

12. Коваль І. С. Неперервний саморозвиток майбутніх рятувальників як соціальна потреба. *Педагогічний альманах* : зб. наук. пр. / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». 2023. Вип. 54. С. 206–212. DOI : <https://doi.org/10.37915/pa.vi54.485>.

13. Коваль І. С. Термінологічний аналіз сутності неперервного професійного саморозвитку майбутніх рятувальників у галузі безпеки людини. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи* : зб. наук. пр. Київ, 2023. Вип. 2 (24). С. 78–88. DOI : [https://doi.org/10.35387/od.2\(24\).2023.78-88](https://doi.org/10.35387/od.2(24).2023.78-88).

14. Коваль І., Олійник Л., Палагнюк М. Використання тренінгових технологій у професійній підготовці рятувальників. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Хмельницький : НАДПСУ, 2023. № 4 (35). С. 37–52. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v35i4.1558>.

15. Yaremko R., Vavryniv O., Tsiupryk A., Perelygina L., **Koval I.** Research of content parameters of the professional self-realization of future fire safety specialists. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11 (53). P. 288–297. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.28>. (WoS)

16. Коваль М. С., Коваль І. С. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх рятувальників. *SWorld & D. A. Tsenov Academy of Economics Svishtov*. 2023. № 18, Р. 3. С. 49–54. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-18-03-041>.

17. Козяр М. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти / М. М. Козяр. Вінниця, 2005. 37 с.

18. Козяр М. М. Формування особистості професіонала у процесі оволодіння професійно-екстремальною діяльністю. Психолого-педагогічні основи професійної адаптації майбутніх фахівців : монографія / за ред. Г. П. Васяновича. Львів : ЛДУ БЖД, 2008. С. 139-146.

19. Козяр М., Литвин А. Теоретичні засади формування готовності фахівців цивільного захисту до діяльності в екстремальних ситуаціях. Педагогіка і психологія професійної освіти, 2017, № 1. С. 85–98.

20. Козяр М. М. Екстремально-професійна підготовка до діяльності у надзвичайних ситуаціях. Львів : Сполом, 2004. 376 с.

21. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах. К. : Ніка-Центр, 2006. 580 с.

Інформаційні ресурси:

1. База даних PsycINFO Американської психологічної асоціації
<https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>

2. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>

3. Віртуальний університет ЛДУ БЖД. URL:
<http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=1615>